

Muistiorganisaatiot ja niiden johtaminen luovien alojen ekosysteemissä

Arja Jomppanen & Juha Kämäräinen & Pentti Mehtonen & Saara Packalén & Jarmo Saarti

Muistiorganisaatiot – arkistot, galleriat, museot ja kirjastot – on perinteisesti määritelty ihmiskunnan kulttuuriseksi muistiksi. Siinä, missä yksittäinen ihminen ei juuri voi hallita sitä, mitä muistaa ja mitä ei, muistiorganisaatio esittää nimessään kykenevänsä muistamiseen ja näiden organisaatioiden julkikuvaan kuuluu ajatus siitä, että tiedon tallentaminen ja järjestäminen on systemaattista ja eksplisiittistä.

Digitoituva toimintaympäristö tai viestinnällinen ekosysteemi on alkanut haastaa ja muuttaa tätä perinteeseen tukeutuvaa määrittelyä. Ääripäässä muistiorganisaatiot aletaan nähdä negatiivisessa merkityksessä museoina, jonne fyysiset resurssit on viety säilöön, pois haittaamasta uutta luovaa kulttuurista toimintaa. Tässä artikkelissa käsittelemme syntyvässä olevan uuden digitaalisen ekosysteemin haasteita muistiorganisaatioille ja niiden johtamiselle.

Muistiorganisaatiot ja luovuuspuhe

Luovuus on ollut yksi 2000-luvun maagisista muotianoista. Tämä on näkynyt myös yhteiskunnan strategisessa kehittämisessä. *Luova Suomi* -kehittämishankkeen internetsivustolle on koottu hengästyttävä määrä erilaisia aineistoja ja luovien alojen strategioita. Luovuuden käsitteen esiinmarssi on ollut kiinteästi sidoksissa ajatukseen *luovasta taloudesta* yhteiskunnan uutena moottorina sosiaalisten ja taloudellisten rakenteiden murroksessa.

Luovuus on käsitteenä varsin liukas, eikä taivu yksinkertaistaviin määrittely-yrityksiin. *Yksitoista askelta luovaan Suomeen* - luovuusstrategian loppuraportissa käsitteet luovuus ja innovaatio määritellään esimerkiksi seuraavasti: luovuudella tarkoitetaan kykyä yhdistellä asioita ja merkityksiä uusilla tavoilla ja innovatiivisuudella ideoiden kehittämistä ja konkretisointia uusiksi tuotteiksi, palveluiksi ja toiminnan muodoiksi.

Yksilöiden luova toiminta on sidoksissa yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuurisen ja henkisen ilmapiirin vapauteen. Yhteiskunnallisen perusturvallisuuden takaama toiminnanvapaus ja mahdollisuus riskien ottoon voi tukea yksilöiden luovan toiminnan kehittymistä. Luovuuden hyödyntäminen konkreettiseksi innovaatioiksi edellyttää luovuutta arvostavaa ja siihen kannustavaa toimintakulttuuria sekä toiminta-alueiden rajoja ylittävää vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

Muistiorganisaatiot luovuusstrategioiden ulkopuolisina

Luovien alojen kehittymisen yhtenä edellytyksenä pidetään riittävän laaja-alaisen ja monipuolisia vuorovaikutussuhteita sisältävän yhteiskunnallisen kentän muodostumista – puhutaan luovien alojen *ekosysteemistä*. Esimerkiksi *Muotoile Suomi* - kansallisessa *muotoiluohjelmassa* muotoilun ekosysteemi koostuu muotoiluosaamisen koulutuksesta,

muotoilun tutkimuksesta, muotoilupalveluja tarjoavista yrityksistä sekä yritysten ja julkisen sektorin muotoilun kysynnästä.

Muistiorganisaatiot, kuten useat muut julkiset toimijat, ovat jääneet valitettavan marginaaliseen asemaan nykyisissä luovuusstrategioissa. Sanat museo, arkisto tai kirjasto eivät esiinny luovien alojen strategiapapereissa välttämättä kertaakaan. Kansallisessa muotoiluohjelmassa julkisen sektorin roolina on toimia lähinnä muotoilun kohteena, muotoilun käsitteen laajentuessa fyysisistä esineistä palveluihin.

Muotoilun syvällisempi hyödyntäminen onkin sinänsä tavoiteltavaa, pelkästä julkisen palvelutuotannon tehostamisesta tulisi siirtyä kohti palvelukokemuksen parantamista ja lopulta yhteiskunnan kansalaislähtöistä kehittämistä. Julkisen sektorin toimijoilta puuttuu sekä muotoiluosaamista että kokemusta muotoilun hyödyntämisestä toiminnan kehittämisen apuvälineenä. Lisäksi on pulaa julkiseen sektoriin perehtyneestä ja sen toiminnan kehittämiseen erikoistuneesta muotoiluosaamisesta.

Luovuus syntyy kulttuuriperinnöstä

Muistiorganisaatioita ei tulisi kuitenkaan nähdä vain luovien alojen toiminnan kohteena ja potentiaalisina markkinoina. Jos museot, arkistot ja kirjastot halutaan todella ymmärtää osana luovien alojen ekosysteemiä, tulee niiden rooli nähdä huomattavasti laajemmin ja luovemmin. Luovuus ei synny tyhjästä, vaan vuorovaikutuksesta monimuotoisen kulttuuriperinnön kanssa. Muistiorganisaatioiden ydintehtävä on edesauttaa kulttuurisen perimän siirtymää, elinvoimaisena pysymistä ja edelleen kehittymistä. Tätä ydintehtävää tukee alan ammatillisen kentän ainutlaatuinen tiedollinen ja taidollinen osaaminen.

Muistiorganisaatioihin ja niiden toiminnan kehittämiseen kytkeytyy hyödyntämätöntä potentiaalia. Luovien alojen opiskelijoille muistiorganisaatiot tarjoavat mahdollisuuksia harjoitella ammatillisia taitoja, tarvitaan tavoitteellisempaa yhteistyötä eri asteen oppilaitosten ja muistiorganisaatioiden välillä. Luovien alojen ammattilaisille ne tarjoavat monipuolisia työtilaisuuksia, lyhyiden projektien lisäksi tarvitaan koordinoitua ja pitkäjänteistä kehitystyötä.

Kansalaisille ne tarjoavat mahdollisuuden osallistua muistiorganisaatioiden toiminnan kehittämiseen yhteistyössä muistiorganisaatioiden ja luovien alojen ammattilaisten kanssa. Muistiorganisaatiot voivat muodostaa koko maan laajuisen luovuutta edistävän infrastruktuurin, tarjoten kulttuuriperinnön lisäksi väline- ja tilaresursseja kaikkien käytettäväksi.

Puuttumattomuuden periaate

Puuttumattomuuden periaate (principle of non-interference) on muistiorganisaatioissa työskentelevien omaksuma ja ylläpitämä hiljainen työnjaon periaate, jonka mukaan muistiorganisaatioissa tulee keskittyä olemassa olevien dokumenttien tai esineiden metatiedon kuvailemiseen ja hallitsemiseen ja pysytellä tiukasti erillään uuden tiedon tai omien tulkintojen tuottamisesta. Näkökulma on rakentunut sellaisessa toimintaympäristössä, jossa tietoresurssit ovat olleet niukkoja, usein uniikkeja ja niiden säilyttäminen on ollut inhimillisen kulttuurin säilymisen elinehto.

Puuttumattomuuden periaate havainnollistuu maaliskuussa 2015 uutisoidussa puolustusvoimien pääesikunnan ja kansallisarkiston välisessä kiistassa varusmiehille tehtävien älykkyys- ja soveltuvuustestien tulosten säilyttämisestä. Arkistolaitos on niiden

osalta voinut toteuttaa tehtävänsä ja säilyttää tuloksia puuttumattomuuden periaatetta ilmentäen. Esittämällä aineiston tuhoamista arkaluontoisena, pääesikunta haastoi arkistolaitoksen tehtävän tallettaa aineisto sellaisenaan tulevaa käyttöä varten.

Puolustusvoimat ja tilastokeskus yhdessä ovat toteuttaneet puuttumattomuuden periaatteesta poikkeavaa ratkaisua: tiedot on anonymisoitu ennen tutkijoille luovuttamista. Muistiorganisaatiot eivät saa muuttaa tai hävittää tallettamiaan aineistoja ulkopuolisen intressin ohjaamana, kuten puolustusvoimat on nyt vaatinut viitaten tietosuojavaltuutetun auktoriteettiin.

Neutraali identiteetti lamauttaa

Periaate on myös, vaikkakin sitä todennäköisesti tunnistamatta, kirjoitettu sisään työmarkkinapolitiikkaan. Siinä, missä suomalaisen työmarkkinoiden kärkenä pidetään vientiteollisuutta ja luovia aloja, joita hyvitetään niiden erityisosaamisesta, käsitellään muistiorganisaatioissa olevaa asiantuntijuutta toisin. Ammatillisen osaamisen määrittäminen puuttumattomuuden periaatteen kautta palveluiksi ja toisten tuottaman arvon järjestämiseksi ja kuvailuksi, näkyy alan palkkakehityksessä verrattuna "uutta tietoa" tuottavaan asiantuntijuuteen.

Kirjasto- ja tietopalvelualalla yritysten palveluksessa työskentelevät informaatikot tekivät tämän eron näkyväksi julistautumalla ja järjestäytymällä tietoasiantuntijoiksi. Entinen Tietopalveluseura kuoriutui uuteen elämään vaihtamalla nimensä vuonna 2004 muotoon Tietoasiantuntijat. "Tietoasiantuntijat on tiedon tuottajien, tiedon välittäjien ja uuden tiedon luojien yhdistys." (www.tietoasiantuntijat.fi). Vastakkain asetettiin kirjastoperinteiden jatkajat ja yritysten arvoketjujen rikastajat. Muistiorganisaatioissa työskentelevät, kuvailuun ja järjestelyyn tyytyvät "ei-tietoasiantuntijat" ovat tähän määritelmään peilaten puuttumattomuutta varjeleva traditionalistiheimo.

Puuttumattomuuden periaate on ollut keskeinen osa muistiorganisaatioiden toiminnan oikeutusta ja samalla myös eräs niitä yhdistävä side. Periaatteen ylläpitäminen ei saisi lamauttaa muistiorganisaatioiden suhdetta muihin tietoyhteiskunnan toimijoihin ja arvomuodostajiin. Muistiorganisaatioissa on luontevaa olla toimintoja, jotka hallitusti ylittävät ja testaavat puuttumattomuuden periaatteen rajoja tarjoamalla tiedon järjestämisen osaamistaan ja aineistojen tuntemustaan uuden tiedon tuottamisen osaamisen tasaveroiseksi kumppaniksi. Periaatteen tunnistaminen, ylläpitäminen ja näkyväksi tekeminen on osa digitaalisen muutoksen johtamista muistiorganisaatioissa.

Suhde käyttäjiin edellyttää asennemuutosta

Fyysisten aineistojen digitalisoituminen on aikamme merkittävin muistiorganisaatioiden toimintaympäristön muutos. Aineiston digitaaliseen muotoon saattaminen ei automaattisesti takaa sen käytettävyyttä ja saavutettavuutta. Yhteiskunnan digitalisoituminen on käyttäjän kannalta kokonaisvaltainen toimintatapojen muutos: pelkkä aineistojen jonkinlainen saatavilla oleminen digitaalisessa muodossa ei riitä.

Digitalisoituminen on muuttanut myös ihmisten tapaa toimia suhteessa toisiin toimijoihin. Vaatimukset ja odotukset muistiorganisaatioita kohtaan ovat muuttuneet. Yksilön uudenlainen osallistuva käyttöolottuvuus haastaa muistiorganisaatioiden asiakasinfrastruktuureja rikkoen perinteisiä asiakkaan ja asiakaspalvelijan välisiä raja-aitoja.

Perinteinen, kirjastossa, arkistossa tai museossa palveltava asiakas, on muuttunut itsenäiseksi, omien tarpeidensa määrittämäksi käyttäjäksi, joka aktiivisesti hyödyntää ja soveltaa tarvitsemaansa. Käyttäjien tarpeiden kohtaaminen edellyttää muistiorganisaatioilta asennemuutosta ja siirtymistä perinteisestä asiakaspalveluajattelusta uuteen ulottuvuuteen, jossa käyttäjän aktiivinen toiminta on mahdollista ja toivottavaa.

Käyttäjryhmien sirpaloituminen haastaa

Käyttäjistä kilpailtaessa välitön reagointi ja ajan hermolla pysyminen on välttämätöntä, jotta ei rakenneta palvelua vain huomatakseen että käyttäjä on siirtynyt jo aikaa sitten uuteen ulottuvuuteen. Tarvitaan aikaansa edellä oleva muistiorganisaatio, rohkeita visioita ja käyttäjälähtöisiä lähestymistapoja.

Kirjastojen, arkistojen ja museoiden käyttäjät ja sisällöllinen tarjonta on perinteisesti mielletty hyvin erilaisiksi ja toisistaan poikkeaviksi. Koska muistiorganisaatiot kuitenkin edustavat julkisia palveluita, aineiston tulee olla tasapuolisesti kaikkien saatavilla. Valveutunut kansalainen osaa myös vaatia vastinetta verovaroin ylläpidettäville palveluille.

Suuri yleisö jakautuu pieniin osajoukkoihin, jotka on huomioitava erilaisine tarpeineen. Käyttäjien tarpeiden huomioiminen erilaisin hankkein (kirjastokaikille.fi, kulttuuriakaikille.fi) ja asiakaskyselyt ovat nykyisin itsestänselvyyksiä. Digitaalisessa ympäristössä käyttäjän yksilöllisyys ja siihen liittyvät uudenlaiset tarpeet korostuvat. Suuri yleisö on pirstaloitunut osallistuviksi käyttäjäyksilöiksi, joiden kohtaaminen vaatii uusia keinoja.

Muistiorganisaatioiden perinteistä jakoa kirjastoihin, arkistoihin ja museoihin on sekoitettu ja digitaalisen aineiston pysyvän säilyttämisen ja saavutettavuuden haasteita on lähdetty ratkomaan Kansallisen digitaalisen kirjaston (KDK) voimin. Ideaalitilassa käyttäjän saatavilla olisi yhdessä käyttöliittymässä kaikkien muistiorganisaatioiden digitaalinen aineisto.

Käytännössä aineistojen suoraa saatavuutta estävät erilaiset tekijät, kuten lisenssisopimukset ja tekijänoikeudet. Monesti jäljelle jää vain viitetietoja aineistojen sijainnista. KDK:n käyttäjäkunta on lähtökohtaisesti kaikki, kuka tahansa. Herää kysymys, mitä se tarjoaa juuri minulle? Muistiorganisaatioiden puuttumattomuuden periaatteeseen sisäänkirjoitettu ajatus käyttäjästä neutraalina *jokahenkilönä* tuntuu tuottavan helposti digitaalisessa toimintaympäristössä ratkaisuja ja palveluita, jotka tarjotaan jokaiselle, mutta jotka eivät välttämättä puhuttele eläviä ihmisiä heidän erilaisissa rooleissaan ja tarpeissaan.

Muistiorganisaatioiden käyttö hajautuu

Yleiseen kirjastoon kulminoituu ajatus palvelujen tarjoamisesta kaikille, jokaiselle jotakin. Yleisön heterogeenisuus on sekä haaste palvelujen kohdentamisessa, että myös suuri etu ja mahdollisuus uuteen. Kiinnostuneiden joukko on jo valmiiksi valtava.

Arkistojen rooli kansalaisille on perinteisesti ollut marginaalinen. Toimintaympäristön muutos pakottaa myös arkistot kiinnittämään entistä enemmän huomiota käyttäjiin. Arkistojen talletus- ja luovutus sopimukset sekä julkisuus- ja henkilötietolainsäädäntö rajoittavat arkistoaineistojen käyttöä verkossa.

Arkistojen käyttäjäkunta on ollut perinteisesti suppeampi kuin muiden muistiorganisaatioiden. Siinä erottuvat selkeästi kaksi ryhmää, tutkijat ja alati kasvava

sukututkimuksesta kiinnostuneiden ja historianharrastajien joukko. Populaarihistoriassa ja sukututkimuksessa on osittain kyse arkistojen uudeltaisesta ajanvietekäytöstä, jota aineistojen digitaalinen saatavuus edistää.

Keskustelu taiteesta etuoikeutettujen ylellisyytenä on kulkenut läpi koko museoiden olemassaolon. Vielä tänä päivänäkin museot ovat muistiorganisaatioista ne, joiden yhteydessä populismi ja elitismi asetetaan usein vastakkain. Museokentällä on tehty paljon työtä uusien asiakkaiden houkuttelemiseksi, esimerkiksi laajaa yhteistyötä koulujen kanssa. Silti edelleen museot ovat enemmän koulutetun kansanosan kiinnostuksen kohteena ja yhdistelmä lapset ja museo saattaa olla vaikea toteuttaa.

Muutos edellyttää uutta johtamiskulttuuria

Hallituksen Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon pohjustukseksi tilaama *Tulevaisuus 2030* -raportti ennakoii Suomen tulevaisuuden suuntia erityisesti kestäväen kasvun ja kansalaisten hyvinvoinnin näkökulmasta. Työryhmän visiossa virkamiehet "sietävät keskeneräisyyttä ja osaavat toimia digitodellisuudessa" sekä "toimivat tarvittaessa myös fasilitaattoreina – auttavat kansalaisia ja yrittäjiä ongelmien työstämisessä ja ratkaisujen löytämisessä."

Raportin "tiekartassa" virkamiesten kelpoisuusvaatimuksia ja toimenkuvia uudistetaan painottamaan "aiempia tuotoksia ja näyttöjä fasilitoinnissa, digitaadoissa ja osallisuuden edistämisessä". Tiekartta kertoo myös tulevaisuuden "nopean toiminnan joukoista", joiden tehtävänä on ratkoa ihmisten ongelmia yhdessä heidän kanssaan. Vision tulevaisuuden kirjastot ovat demokratia-pisteitä ja "mahdollistamoja", joissa kansalaiset pääsevät vaikuttamaan ja osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan.

Toimintaympäristömme digitalisoituu valtavalla vauhdilla eikä muutos päästä helpolla informaatioalan ammattilaisia. Muutospaine heijastuu muistiorganisaatioihin paitsi rahoittajien asettamien visioiden lisäksi myös asiakkaiden uudeltaisina palveluodotuksina. Muuttunut toimintaympäristö edellyttää organisaatioilta uudentaista teknistä ja viestinnällistä osaamista ja jopa kokonaan uudentaisen työkuulttuurin omaksumista.

Perusteellinen muutos edellyttää yleensä jonkinasteisia tehtävänkuvien muutoksia ja jopa joidenkin perinteisten tehtävien katoamista kokonaan. Toimintaympäristön muutos haastaa erityisesti muistiorganisaatioiden johdon, jonka pitäisi pystyä näkemään kauas tulevaisuuteen voidakseen luotsata toimintaa oikeaan suuntaan.

Muutosjohtamisen ja uudistumisen välttämättömyys

Muutostilanteissa johtajan tärkeimmäksi ominaisuudeksi muodostuu kyky kuunnella henkilöstöä ja samalla viestiä tehokkaasti uudistumisen välttämättömyydestä. Organisaation tulee pystyä muotoilemaan uudistumisvisio yhteisöllisiksi ja yksilöllisiksi tavoitteiksi ja edelleen niiden saavuttamisen edellyttämiksi konkreettisiksi toimenpiteiksi ja tekemisen tavoiksi.

Uudistustoimien etenemistä ja vaikuttavuutta tulee seurata systemaattisesti sekä organisaation sisällä että asiakkaiden saaman hyödyn kannalta. Monitoroinnissa voidaan hyödyntää monipuolisesti sekä automatisoitua sovellusanalytiikkaa että avoimien vastausten mahdollistamaa laadullista asiakaspalautetta. Uudentaisen toimintaympäristön hektisyys vaatii organisaatiolta ketteryttä eli päätöksenteon joustavuutta ja nopeutta, jota voidaan aikaansaada hajauttamalla päätöksentekoa.

Päätöksenteon hajauttaminen edellyttää paitsi tarvittavien työkalujen ja tiedon saatavuutta myös vahvaa luottamusta organisaation sisällä. Vaikka tietovaltaisten asiantuntijaorganisaatioiden toiminnan perusoletuksena voidaan pitää yksilöiden tietynasteista itseohjautuvuutta, myös asiantuntijat tarvitsevat yhteisiä suuntia ja tavoitteita, joihin pyrkiä. Asiantuntijoita tulee kuunnella tarkoin uudistuksia suunniteltaessa, koska heillä on hallussaan oleellista tietoa käytänteiden kehittämisen mahdollisuuksista.

Avuksi digitaalinen sisältöstrategia

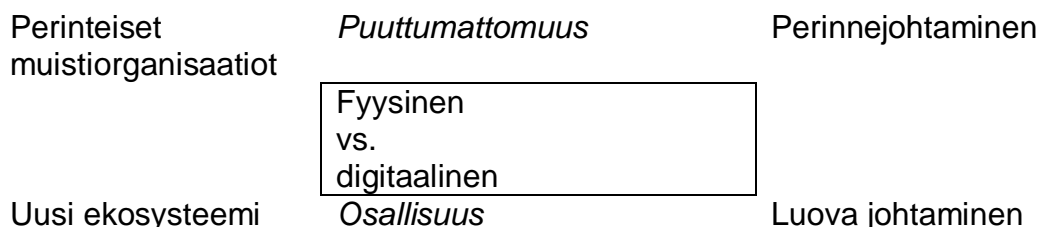
Dafydd James ja Carolyn Royston pohtivat digiajan johtamishaasteita museokontekstissa Chicagossa huhtikuussa 2015 pidetyssä *Museums and the Web* -konferenssissa. He tarjoavat digitalisoituvan organisaation johtamisen apuneuvoksi digitaalista sisältöstrategiaa (*Digital Content Strategy*). Digitaalinen sisältöstrategia on dokumentti, joka määrittelee organisaation keskeisen digitaalisen sisällön ja toimii ohjenuorana kehitettäessä sen tuotanto- ja julkaisuprosesseja.

Digitaalinen sisältöstrategia toimii ohjaavana työkaluna organisaation kokonaisvaltaisessa digitaalisessa transformaatiossa. Se toimii erityisesti organisaation johdon apuvälineenä resurssien allokoinnissa, henkilöstön rakenteen ja osaamisen kehittämisessä sekä digitointiprojektien priorisoinnissa.

Digitaalisen muutoksen keskeisenä tavoitteena on kehittää organisaatiolle uudenlaisia verkkopalveluita, joissa myös sosiaalisen median kanavilla on merkittävä rooli. Integroitujen verkkopalveluiden avulla voidaan parantaa organisaation hallussa olevien aineistojen ja tietämyksen saavutettavuutta. Onnistunut muutos edellyttää, että myös henkilöstön osaamista kehitetään samanaikaisesti vastaamaan uuden toimintaympäristön vaatimuksia. Tämä vuorostaan edellyttää organisaation tietotekniikasta vastaavien aktiivista otetta henkilöstön tehtäväkohtaisen digitaalisen osaamisen kehittämisessä.

Uudet näköalat digitaaliseen ympäristöön

Jamesin ja Roystonin mukaan kokonaisvaltaisessa digitaalisessa muutoksessa on kyse myös uudenlaisista asenteista. Suurelta osin verkossa tapahtuva asiakastyö edellyttää uudenlaisten toimintakäytänteiden kehittämistä, esim. asiakasrajapinnassa tulee reaktiivisen toiminnan sijaan pyrkiä aktiiviseen tiedon jakamiseen. Tiedon, taitojen ja hyvien käytänteiden jakamisesta muodostuu keskeinen arvo myös organisaation sisällä.

Kuva 1. perinnejohtamisesta luovaan johtamiseen

Muistiorganisaatioiden johtamisen haastetta voidaan kuvata kuvion 1. kaltaisena siirtymänä. Siinä aineistojen siirtyminen fyysisestä muodosta ja fyysisestä käyttöympäristöstä digitaaliseen tarkoittaa siirtymää niukkojen resurssien maailmasta digitaalisten resurssien periaatteelliseen helppoon jaettavuuteen kaikille niistä kiinnostuneille. Tässä maailmassa puuttumattomuuteen perustuva perinnejohtaminen ei

enää riitä vaan tarvitaan uuteen ekosysteemiajatteluun pohjautuvaa luovaa ajattelua, jossa entistä tärkeämmäksi nousee uuden luominen ja tuottaminen perinteen pohjalta ja verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa.

Muistiorganisaatioille tämä asettaa haasteen: mitä perinnejohdamisesta tulee siirtää nykyaikaiseen digitaaliseen ekosysteemiin ja miten kulttuurisen muistin integroiminen tulee toteuttaa tässä prosessissa. Jo nyt on alkanut näkyä esimerkkejä siitä, että digitaalinen ympäristö sosiaaliseen medioineen unohtaa helposti historian ja sen merkityksen inhimillisen kulttuurin kasvulle. Muistiorganisaatioille tämä tarkoittaa uuden aktiivisen toimintamallin omaksumista, joka edistää uutta pyrkimään luovan digitaalisen toimintaympäristön vastuullista ja kestävästä kehittymistä. Samalla perinteiset organisaatioiden väliset raja-aidat hämärtyvät ja sulautuvat kohti yhteistyötä ja yhteistä toimijuutta.

Tietoa kirjoittajista

Arja Jomppanen
Tohtoriopiskelija
Jyväskylän yliopisto
Email. Arja.jomppanen@jyu.fi

Juha Kämäräinen
Tohtoriopiskelija
Oulun yliopisto
Email. Juha.kamarainen@mail.suomi.net

Pentti Mehtonen
Tohtoriopiskelija
Tampereen yliopisto
Email. Pentti.mehtonen@uta.fi

Saara Packalén
Tohtoriopiskelija
Tampereen yliopisto
Email. Saara.packalen@uta.fi

Jarmo Saarti
Kirjastonjohtaja
Itä-Suomen yliopisto
Email. Jarmo.saarti@uef.fi